

Aportant arguments que una altra governança és possible

Neus Casajuana

Revo Properidad Sostenible
WeAll Iberia Hub
neus.casajuana@revoproper.org

Entre el conjunt de sectors activistes, intel·lectuals i científics preocupats pel repte ambiental i climàtic, es planteja un debat entre dues visions del model social del futur que, a priori, semblarien irreconciliables. Persones conegudes i reconegudes s'alineen a tots dos bàndols. Antonio Turiel i Emilio Santiago Muño són dos exemples dels referents d'aquests posicionaments aparentment oposats: el primer, *decreixentista*, amb una visió localista, basada en les tecnologies tradicionals; i el segon, que anomenarem *postcreixentista*, basat en una transició més tecnològica que no emfatitza tant la qüestió rural i que creu que poden ser factibles i sostenibles economies a més gran escala.

Encara que aquestes dues visions semblin irreconciliables, tenen moltíssimes idees en comú, començant pel criteri fonamental d'abandonar el mite del creixement i acabant per les propostes concretes de canvi de model. Les dues visions atribueixen als governs un paper de lideratge per assumir aquesta transformació ecosocial. Totes dues assumeixen que el model de consum i producció actual no és viable davant d'un futur que necessàriament tindrà limitacions en els recursos naturals. Totes dues visions preveuen que els canvis radicals per evitar l'escalfament del planeta afectaran el PIB, l'ocupació i l'estabilitat social i que, per tant, caldrà protegir el benestar de les persones i les societats, garantir els serveis bàsics universals i assegurar una distribució molt més justa dels recursos limitats del planeta.

Però el repte d'aquesta transformació ecosocial tan necessària rau en aconseguir que els governs comencin a moure's en aquesta direcció i això és el que absolutament tothom constata amb molt escepticisme. Es fa difícil saber com incidir políticament perquè partits polítics i governs iniciïn aquest procés de transformació. Les evidències que les coses han de canviar són tan òbvies que fins i tot a Davos s'han utilitzat paraules com *decreixement*, *reduir l'extracció*, *polícrisis del capitalisme*, etc. Però la realitat és que els programes de la UE o dels països que la componen no van més enllà del *Green Deal*, que pretén la descarbonització de l'economia tot mobilitzant grans inversions per fer la transició cap a les energies renovables, l'electricitat, la millora de l'eficiència, la digitalització dels processos i l'economia circular, sense que en cap moment es qüestionin el mite del "creixement infinit impossible en un planeta finit i ple", com deia l'economista ecologista Herman Daly. No es detecten altres propostes de caràcter general que ens indiquin que caldrà encarar el que els diversos estudis basats en escenaris de futur (IPCC (Grup Intergovernamental sobre el Canvi Climàtic), IEA (Agència Internacional de l'Energia), Locomotion) ens diuen: descarbonitzar l'economia global ens portarà a l'escassetat, als colls d'ampolla i a l'encariment dels recursos i tot plegat impactarà negativament en el PIB i en totes les derivades socials, entre elles l'ocupació. Els governs tenen aquesta informació però, paradoxalment, no la integren en els seus plans i programes de futur. Una possible explicació d'aquest *descuit* és que el repte és tan enorme, que probablement no saben com encarar-lo davant dels més que previsibles disturbis socials que qualsevol intent de canvi radical de model comportaria.

**L'Economia del ben-estar
proposa centrar-se en
les persones i en la salut del
planeta i superar l'obsessió
pel creixement del PIB**

Com aportar llum en el camí cap a un futur que la comunitat científica i els sectors més informats cada vegada albiren més fosc? Com podem avançar en un terreny amb tantes incerteses? Com podem arribar a consensos socials enfront de visions i interessos gairebé contraposats sobre el rumb que ha de prendre la nostra civilització?

Tots coneixem aquella famosa dita d'Einstein: "Si busques resultats diferents, no facis sempre el mateix." Exposaré a continuació les iniciatives polítiques que s'estan començant a prendre en alguns llocs del món que tracten de fer les coses de diferent manera. Em refereixo a aquells països que estan implantant el que en anglès s'anomena *Well-being Economy* i que traduïm al català per *Economia del ben-estar* –no confondre amb *Estat del ben-estar*–.

L'Economia del ben-estar proposa centrar els objectius econòmics en el benestar de les persones i en la salut del planeta i superar l'obsessió actual pel creixement il·limitat del PIB com a principal referència d'un bon comportament econòmic. Aquest nou enfocament no està promogut únicament pels moviments d'activistes sinó que fins i tot és promogut per experts i reconeguts economistes com Joseph E. Stiglitz o Amartya Sen, entre d'altres, que han publicat diversos estudis sobre les mètriques del benestar més enllà del PIB que ja s'han convertit en referents mundials. La clau de volta no rau només en acceptar aquest nou enfocament sobre les mètriques per avaluar el bon comportament de l'economia més enllà del creixement econòmic, sinó

en com concretar a la pràctica una nova forma d'actuació política basada en l'evidència, en l'aprofundiment democràtic, en la visió holística d'un sistema socioeconòmic integrat en la biosfera i que actui amb un esperit d'innovació.

Resumiré a continuació els trets fonamentals d'una política pública basada en l'economia del benestar i els passos que poden donar els governs disposats a assumir aquesta nova forma de fer política per superar els reptes socials i ambientals d'aquest segle:

1. Establir un marc d'indicadors del benestar que sigui representatiu i significatiu d'allò que les persones valorem i desitgem per a la societat actual i per a la futura.

2. Establir uns objectius i metes temporals i mesurables, mitjançant el marc d'indicadors del benestar, per poder fer el monitoratge de les polítiques públiques implantades i conèixer si els resultats van en la direcció correcta. Dit d'una altra forma, per avaluar els resultats de les polítiques públiques.

3. Establir mecanismes de participació ciutadana per debatre i consensuar estratègies i línies d'actuació que van molt més enllà de les deficientes i millorables democràcies representatives actuals, percebudes pels ciutadans com poc transparents, esbiaixades per interessos ocults o que poden no ser admeses per la societat, no perquè no siguin adequades o necessàries, sinó per la creixent desconfiança en la classe política o per manca d'informació. Les assemblees ciutadanes pel clima són un bon exemple d'aquests nous mètodes de debat democràtic informat i representatiu, però hi ha moltes altres eines per implicar la ciutadania en les decisions que afecten a tota la comunitat.

4. Prendre les decisions sobre les actuacions públiques de forma holística i transversal, valorant qualitativament i quantitativament els impactes previstos de les actuacions d'un ministeri, departament o regidoria en la resta de ministeris, departaments o regidories, és a dir, en la resta dels sectors econòmics, ambientals i socials. Vist des d'una altra perspectiva: preveure i valorar els impactes de les actuacions dels governs actuals en les generacions futures.

5. Experimentar de forma controlada, mitjançant proves pilot, les noves iniciatives proposades per col·lectius molt diversos: ciutadans, empreses, ONG, investigadors, *think tanks*, etc., amb l'objectiu de trobar alternatives viables per a un sistema de desenvolupament que està posant en perill la nostra pròpia espècie.

Potser a molts lectors els semblarà que aquesta nova forma de fer política és una utopia, però la realitat és que ja hi ha uns quants governs que ja han decidit emprendre aquest camí de canvi i experimentació perquè han entès que no podem continuar com fins ara. Governos com els que formen part de WEGO (*Wellbeing Economy Governments*) constituït per Nova Zelanda, Canadà, Islàndia, Finlàndia, Escòcia, governs regionals com el de Gal·les i molts ajuntaments d'arreu del món (Amsterdam, Freiburg, Barcelona... i molts més). Tots ells estan duent iniciatives innovadores, proven de fer política d'altres maneres i n'avaluen els resultats per saber si cal corregir-les, o valoren els impactes esperats negatius i positius de les polítiques públiques en l'economia, en la societat, en el medi ambient i en la salut, per ajudar a prendre les millors decisions en les inversions i en la despesa pública.

Tots podem aprendre d'aquestes experiències. Podem replicar les que tenen èxit. Podem demanar als nostres governs que s'informin del que estan fent aquests governs pioners. Volem governs que siguin proactius en les seves actuacions, per avançar-se als problemes i prevenir-los, per evitar perjudicis i per aconseguir el millor rendiment social i ambiental amb els diners de tots. Tenim capacitat d'organització i iniciativa per provar noves vies de decisió i actuació que ajudin a millorar el nostre model de vida. Els reptes socials i ambientals als quals haurem de fer front en aquestes pròximes dècades així ho requereixen. Val la pena intentar-ho.